

Paris 2024: Oyunlar Başlıyor, Kavgalar Bitmiyor - Yüksel Alper Ecevit

33. Olimpiyat Oyunları Avrupa'nın en gözde kenti Paris'te başlıyor. 16 Nisan'da Olympia'da yanan meşale 8 Mayıs'ta Marsilya limanından Fransa'ya giriş yaptı ve ülkede 67 farklı ikonik noktayı ziyaret ettikten sonra Sen nehri üzerinde onu bekleyen kalabalığın önünde Olimpiyat ateşini alevlendirecek. Şüphesiz görkemli bir açılış seremonisi Fransız milliyetçilerinin gurur duyacağı anları yarattıktan sonra sahne farklı spor branşlarında dünyanın en iyi sporcularına bırakılacak. Hem spor endüstrisinin ivme kazandığı hem de madalya törenlerinde ulusal bayrakların dalgalandığı duygusal yükselmeler hayranlık yaratan sporcu performansları ile görkemli bir ay bizleri bekliyor.

Herhalde hemfikir olabiliriz ki ortada görkemli bir şey varsa, büyük olasılıkla bir kabahati kapamak içindir. Paris 2024, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) tüm inkarına rağmen, spor ve siyasetin yine iç içe geçtiği pek de sükunetle geçmeyecek gibi görünen bir sürece doğru ilerliyor. Times dergisi belki de en net başlığı attı "The IOC wants the Olympics to be Apolitical. That's Impossible" (IOC Olimpiyatların Apolitik olmasını istiyor. Ama bu imkansız). Bu tespit çok doğru. Bu kez Paris 2024 sadece uluslararası değil Fransa ve Avrupa siyasetinin de çalkalandığı bir noktada gündeme oturdu.

Fransız halkı Olimpiyat meşalesinin Sen nehrinde görünmesini beklerken bir yandan da yeni hükümetini merak ediyor. Seçimin galibi sol ittifak 37 yaşındaki finans uzmanı ve 2023'ten beri Paris'in finans direktörlüğünü üstlenmiş Lucie Castets'i yeni başbakan olarak görmek istediklerini Cumhurbaşkanı Macron'a tam da seçimler sonrasında ilk kez televizyona çıkmak üzere iken ilettiler. Macron bu sürpriz başbakan adayının ilanını Olimpiyatların sonrasına ertelediğini açıkladı. Macron'un erteleme bahanesi kurulması önerilen hükümetin parlamentoda yeterli desteği sağlayamayacağı ve tam da dünyanın gözü Fransa üzerindeyken bir istikrarsızlığa sebebiyet verme ihtimali... Halbuki Macron Paris 2024'ü düzenleyeceği için ne kadar da hevesliydi. Yeni yıl konuşmasında ulusuna seslenen Macron, böyle bir fırsatın yüz yılda bir millete geleceğini, 2024'ün yeniden doğuş yılı olacağını ve Olimpiyatların da bunun sembolü olduğunu dile getiriyordu. Geldiğimiz noktada ise bölünmüş parlamentosunun, sarsılmış başkanlığının bir ihtimal Olimpiyatın olumlu atmosferinde bir araya gelmesini umuyor. Peki 2024 Olimpiyatları gerçekten yaraları saran ve birleştirici bir organizasyon olabilir mi?

Var olan güvenlik tehditleri ile bu zor gözüküyor. 35 bin polis, 10 bin asker ve 20 bin özel güvenlik görevlisi ile Paris şimdiden bir zırhı sırtına geçirmiş durumda. 1972 Münih'te Filistin'li Kara Eylül örgütünün 11 İsraili sporcunun ölümü ile sonuçlanan filmle konu olmuş hikayesi halen hafızalarda. Orta Doğu'da şiddet yine hat safhada ve Olimpiyatlar tüm dünyanın gözü önünde yapacağınız bir eylem için olağan şüpheli konumunda. İçişleri bakanı Darmanin, güvenlik tehditlerini gündeme getirdiği konuşmasında "aşırı sağcı" bir eylemcinin hazırlık aşamasında yakalandığını söylemişti, oyunlara üç gün kala ise bu kez tam da Darmanin'in beklediği gibi bir Rus şüpheli yakalandı. Global Guardian isimli bir

güvenlik şirketinin CEO'su Dale Buckner ise siber saldırılara dikkat çekiyor ve şehrin elektrik ve ulaşım sisteminin tehdit altında olduğunu belirtiyor. Aslında IOC, Charlie Hebdo'yla ilişkili 2015 yılındaki terör saldırılarından sadece iki yıl sonra 2017 yılında Paris'e Olimpiyat oyunlarını verirken bu konuları değerlendirmişti. Ama dönemin başkanı Hollande, tam da bu yüzden Fransa'da Olimpiyat düzenlemenin en doğru cevap olacağını savunmuştu. Fakat bu sürede güvenlik tehditleri ISIS ile ilişkili konulardan Rusya'nın Ukrayna'yı işgali nedeniyle önce bu yöne, en sonunda da İsrail'in Gazze'deki saldırgan tutumu sonrasında yükselen anti-semitizme kaydı. Fransız güvenlik otoriteleri ise kendinden emin ve "Paris dünyanın en güvenli yeri olacak" diyerek hazırlıklarını tamamladılar. Mart ayında Yapay Zeka yardımıyla güvenliğini sağladıkları Depeche Mode konseri sayesinde özgüvenleri de yerinde.

Paris 2024'ü meşgul eden tek siyasi konu güvenlik tedbirleri değil tabii ki. Son 3 Olimpiyat oyunlarında dopingle mücadele tedbirleri nedeniyle cezalı olan Rusya, bu kez Ukrayna'ya gerçekleştirdikleri askeri müdahale nedeniyle cezalı. IOC'nin önce sert ve net uygulanan ambargosu zaman içinde yumuşadı ve 15 Rus ve 17 Belaruslu sporcunun "savaş yanlısı olmadıkları" kanısına varıldıktan sonra bağımsız olarak yarışabilmelerine izin verildi. Ancak bu da tartışmalı sonuçlara yol açıyor. Ukrayna Cumhurbaşkanı Zelensky, bu kararı "terörün bir şekilde kabul edilmesi" olarak yorumladı. Lahey ve Kiev'de bulunan Global Rights Compliance isimli insan hakları hukuk firması bu 32 sporcudan 17 tanesinin savaş yanlısı olduğunu ve sosyal medya hesaplarında savaşı destekleyen paylaşımları beğendiklerini ortaya koyarak IOC'yi kendi koydukları kuralları bile uygulayamamakla eleştirdi. IOC ise sporcular hakkında değerlendirmenin Mart ayında kurulan bağımsız bir panel tarafından yapıldığını ve bu konuda ilave bir tedbir almalarına gerek olmadığını söyleyerek sorumluluğu almıyor. Son duruma bakılırsa 32 sporcu "Bireysel Tarafsız Sporcular" adı altında bir grup olarak yarışacaklar. Herhangi bir şekilde ulusal sembol kullanmaları veya milliyetlerine atıf yapılması yasaklandı. Hiç kuşkusuz Gazze'deki olaylara duyarlı dünya kamuoyu ise soruyor: "Rusya'ya bu yaptırımlar varsa İsrail'e neden yaptırım yok?"

IOC'nin başkanı Thomas Bach ise kendinden emin ve bu iki uluslararası olayın birbirlerinden tamamen farklı olduklarını düşünüyor. Filistin Olimpiyat Komitesi,

oyunlara 1 haftadan az bir süre kala İsrail'in oyunlarda çıkarılması gerektiğini iddia ederek IOC'yi boykota davet etti. Bach ise Filistin'in Birleşmiş Milletler nezdinde üye ülke olmamasına rağmen Filistin Olimpiyat Komitesi'nin ulusal bir olimpiyat komitesi olarak tanındığını ve bu manada IOC'nin siyaset ile sporu birbirinden ayırabildiğini iddia etti. Amaçlarının sporcuları bir araya getirmek olduğunu da yineledi. Fransa Cumhurbaşkanı Macron da bu çağrıya kulak asmadı ve 82 İsraili sporcunun Fransa'da güven içinde spor yapabilmeleri için her türlü imkanın sağlanacağına dair garanti verdi.

Ancak iş sadece sporcuları teröristlerden, siyasi muhaliflerden veya protestoculardan korumakla bitmiyor. Paris 2024'te beklenen bir başka tepki de sporcuların aktivizmi. Akıllara hemen Tokyo'da Cezayirli judoka Fethi Nourine'in İsraili rakibi ile mücadele etmeyi reddetmesi geliyor. Bu tepkisi sonunda 10 yıl turnuvalardan men alan Cezayirli'nin eylemine benzer nitelikte olaylar olmasından çekinen IOC, isim vermeden benzeri tavırların sert bir şekilde cezalandırılacağını ortaya koydu. Yine de sporcuların bazı protestoları deneyeceği beklentisi var.

Olimpiyat komitesini 19. Yüzyılda Fransız tarihçi Pierre Coubertin kurarken Olimpiyatların insanlığı bir araya getiren bir barış projesi olduğunu söylemiş ve savaşların uluslar arasındaki bir yanlış anlaşılardan kaynaklı olduğunu iddia etmişti. Olimpiyatlar bir araya gelinecek ve bu yanlış anlaşılmaları ortadan kaldıracak bir platform olarak dünya barışına hizmet edecekti. Ne yazık ki havai fişeklerin yarattığı heyecan ve podyumda gözyaşları ile altın madalyasını kutlayan atletlerin yarattığı olumlu duygular bir yanda dururken, uluslararası siyasetin tedirgin edici yanı Paris 2024'ün 'yanlış anlaşılmaları' giderecek bir sahne olmasını engelliyor.

Doç. Dr. Yüksel Alper Ecevit, Bahçeşehir Üniversitesi

Y. Alper Ecevit, Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde bölüm başkanı ve öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde, iki farklı yüksek lisans programını Jean Monnet bursiyeri olarak bulunduğu Hollanda Leiden Üniversitesi Avrupa Birliği Çalışmaları Programında ve Sabancı Üniversitesi Siyaset Bilimi programında tamamlamış; doktora derecesini ise ABD’de Binghamton Üniversitesi’nde Siyaset Bilimi alanında almıştır. Akademik ilgi alanları arasında siyasal partiler ve parti sistemleri, seçimler, Türk siyaseti, spor ve siyaset ilişkisi bulunmaktadır . Alper Ecevit’in Party Politics, Electoral Studies, International Political Science Review gibi dergilerde karşılaştırmalı siyaset alanında yayınları mevcuttur.

Bu yazıya atıf için: Yüksel Alper Ecevit, "Paris 2024: Oyunlar Başlıyor, Kavgalar Bitmiyor", Çevrimiçi Yayın, 26 Temmuz 2024, <https://www.uikpanorama.com/blog/2024/07/26/paris2024-yae/>

Telif@*UIKPanorama*. Çevrimiçi olarak yayımlanan yazıların tüm telif hakları Panorama dergisine aittir. Aksi belirtilmediği sürece, yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK, Global Akademi, Panorama Yayın Kurulu ile editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.